

folk, der er generelt interesserede i medierne og deres formidling, da den fremlægger en insight viden og en erfaringsmasse, som man ikke kan komme frem til via en analyse af medieprodukterne.

Netværk - ord, billeder og handlinger i kommunikationssamfundet. Årbog fra Det humanistiske Fakultet, Aarhus Univeristet. Herning 1983, Systime. 152 sider, kr. 87,50

Anmeldt af: Hans Veirup, rektor ved Danmarks Journalisthøjskole

Der var engang - og det er forresten ikke så længe siden - universiteterne demonstrerede deres faglige og forskningsmæssige niveau alene gennem eksklusive og alvorstunge publikationer med skrækindjagende titler som Acta Jutlandica, Acta Philologica, Acta Archæologica o.lign. værker, som kun læses af en meget snæver fagkreds. Betydningsfulde forskningsresultater er blevet publiceret ad den vej, og mange danske forskningsinstitutioner har opnået international berømmelse på det grundlag.

Og det er alt sammen udmærket.

Nu har Aarhus Universitets humanistiske fakultet taget initiativ til at åbne sine aktiviteter for en bredere kreds med artikelsamlingen Netværk, en ny form at udgive årsskrift i. Angiveligt for at komme bag om den officielle årsberetning, som er en "noget tør og stikordsagtig oversigt over igangværende forskning og offentliggjorte forskningsresultater". Moderne lay-out i skævt format med fotografier og tegninger og åben typografi.

Se, det er jo også udmærket. Vi er nok mange, der ønsker fakultetet til lykke med dette supplement til et nyt image, til åbenheden og viljen til at smyge sig ud af det traditionelle universitets selvtilstrækkelighed, som i brede kredse af befolkningen har givet anledning til så mange myter, et dårligt ry og en ringe forståelse.

Mange af bogens forfattere har derfor også måttet eksperimentere med form og stil.

Flere artikler benytter således en journalistisk skabelon og en populærvidenskabelig sprogton. F.eks, har ikke mindre end fem artikler lånt journalistikkens sidelæns indgang, eksempelvis en konkret situationsbeskrivelse, og tilsat sproget det faderligt solidariserende "vi". Hist og her kunne man nok ønske sig, at man havde øvet

sig en smule mere i denne hårfine stilbalance. Overdoseringen af "vi" medfører automatisk det let kendelige præg af pegefinger-dansk. Helt galt er det især gået, hvor det solidariserende "vi" i betydningen "os alle" (læs: "alle I andre") ikke kan adskilles klart fra "vi" = forfatterne".

Jeg har opholdt mig en smule ved formen for også at få lejlighed til at rose de mange forfattere for deres mod. Det er modigt at skrive i forståeligt sprog, fordi man dermed inviterer læseren til at kigge sig i kortene. Nu kan alle se, hvad disse dyre humanistiske akademikere går og beskæftiger sig med semester efter semester. Og alle kan altså konkludere på en skala fra "ih, hvor er det dog klogt sagt og tænkt" til "herregud, er det ikke andet".

Samlingens efter min mening mest uklædelige artikel er T-V-A-N-E-R (sikken krukken overskrift), den med de mange forfattere. Den er bygget op over mindst et par grundteser, som er uden klar sammenhæng med de konklusioner, de angiveligt skulle føre frem til. F.eks. flg. tesis. TV-avisen kommer hver aften på et fast tidspunkt og har en fast opbygning. (Af hensyn til den tungnemme læser bliver den repeteret adskillige gange). Og konklusionen bliver: Seerne (dem alle!) får en fornemmelse (!) af overblik over en kaotisk verden, og der skabes troværdighed (!) til nyhederne. - Sådan!

Lad os prøve at negere tesen: hvis tv-avisen bringes på uforudsigeligt forskellige tidspunkter og ingen fast struktur har, hvad vil forfatterne mon så konkludere?

En anden tese: tv-avisen er i valget af sine indslag afhængig af det internationale fjernsynsnet. Tesen er naturligvis rigtig i en vis overordnet forstand, men alligevel så summarisk og unuanceret, at den vanskeligt kan bruges til noget som helst.

Som illustrerende eksempel nævnes, at da der udbydes mange klip af præsident Reagan, bruger tv-avisen også mange udtalelser af Reagan. Men forfatterne vil vel ikke på forhånd benægte, at det ikke er ganske ligegyldigt, hvad USA's præsident finder på at sige og gøre. I det hele taget kan sådanne postulater vanskeligt fremsættes, uden at man har skaffet sig fuldstændigt overblik over, hvor meget der udbydes, og hvad der fravælges. Tesen i den fremsatte formulering er i bedste fald banal, og intetsigende. Og som medieforsker-kliché bliver den ikke mere anvendelig

ved at blive gentaget år efter år.

Bortset herfra: hvordan kan man i ramme alvor mene, at det alene er tv-avisens skyld, at de stakkels dumme modtagere (der alle er forsamlet foran tv-apparatet med en kop kaffe uden at forstå noget) får deres verdensbillede stykket sammen eller slået i stykker. Jamen, findes der da virkelig ikke andre kanaler, der har indflydelse på det forhold, f.eks. andre tv-udsendelser, tidsskrifter, blade, bøger, diskussioner, samtaler osv.? Perspektivet for konklusionen er alt for usikkert.

Artikler, der som denne afslører en markant mangel på sammenhæng i analyse, argumentation og konklusion - og der er mange andre eksempler end de her fremdragne - fører deres forfattere til at producere de "rene meninger". Forfatterne mener og mener og mener, hvor de i stedet skulle tilvejebringe grundlaget for at læseren kan få afklaret sin egen mening.

Og hermed begår forskerne det lille skjulte forræderi mod forskningen og dens traditioner.

I det hele taget "menes" der med forskellig styrke temmelig meget i første halvdel af bogen i modsætning til dens sidste del, hvor man f.eks. møder et udmærket billedanalytisk skoleridt, en klar historisk redegørelse eller en god beskrivelse af, og programmerklæring for gadeteatret.

I de artikler, der i foruroligende grad "mener", "tror" og "håber" slipper vi desværre heller ikke for den form for puritanisme, som var så almindelig i 50'erne. Denne bekymrethed for de stakkels "almindelige mennesker", der får lov til at "fortolke efter forgodtbefindende" (sic! s. 24), som tager frygtelig skade af at læse sensationspressen (den burde nok helst forbydes), og som endelig ikke må modtage oplysninger på en underholdende måde, for så kan de ikke forstå den tunge alvor og den globale sammenhæng.

Pudsigt nok hænger denne bekymrethed hos mange medieforskere sammen med en lidt romantisk tro på, at man kan *samtale* sig ud af samfundets informationsproblemer eller *redigere* sig ud af de sprængte verdensbillede.

Og nu er det så, jeg drister mig til at foreslå medieforskerne i Århus at højne deres ambitioner og justere deres arbejdsopgaver. Hvad med at holde en pause for de evindelige kliché-prægede analyser af tv-avisen og i stedet kaste sig ud i mere konkrete og konstruktive undersøgelser, som medieverdenens praktikere kan bruge til noget.

Hvad med at give sig i kast med modeller for samspil og misforhold mellem ord og billeder? Hvad med at tage fat på en ikke-puritansk undersøgelse af, hvad begreber som underholdning og sanselighed står for, og hvilke rolle de spiller for forståelse.

Hvad med at gå tæt på forholdet mellem fakta og fiktion, som Jørgen Bang alt for utilstrækkeligt har taget op i sin ellers udmærkede artikel om "Dallas"? Det må stå klart, at de litterære angrebsvinkler og beskrivelsesmodeller ikke rækker til en fyldestgørende beskrivelse af de mange nye mediegenrer med mere eller mindre fiktive elementer.

Trods disse Jeronimus-vris skal ingen dog være i tvivl om, at jeg anser "Netværk" for en i det store og hele glimrende antologi.

Vi glæder os til at se fakultetets emnevalg for årbogen 1984.

Bruno Ingemann: Mediernes fængslende verden. En debatbog om mediernes plads i vores liv; forandringen af omverdenen og af os selv. København 1983. Fremad. 120 s., kr. 128,00

Anmeldt af: Ebbe Grunwald, lektor ved Danmarks Journalisthøjskole

Som debattør går Bruno Ingemann med bogen "Mediernes fængslende verden" i flere retninger på én gang. Ad forskellige vej søger han at overskride grænser og provokere vaneforestillinger. Bogen er for eksempel tilrettelagt og lay-outet, så læseren kan nærme sig stoffet fra andent end side I og fremefter. Brud, forskydninger og løse ender behøver i det perspektiv ikke at være forglemmelser. Tværtimod bliver de opfordringer til læseren om selv at knytte sammen, tænke med, tænke mod, tage del. Sådan mindsker man manipulatonseffekten af en bog og gør læseren til medproducent! Et af bogens mest centrale synspunkter bliver derved demonstreret i praksis, hvilket på et overordnet niveau er en kommunikationsstrategisk pointe hos Ingemann: Mediebrugere bør være aktive brugere. En aktiv bruger lader sig ikke nøje med rollen som passiv og konsumerende modtager. En aktiv mediebruger bliver nødvendigvis selv producent af information og vil også kunne formidle den, hvis betingelserne - hos Ingemann kaldet "handlerum" - er til stede.

En relativ ubetrådt vej inden for medieområdet er endvidere forsøgene på at sætte praktisk mediearbejde ind i en teoretisk og principiel sammenhæng. Mediernes politik, deres organisation, deres strukturer, funktioner og budskaber, deres teknologi m.v. er analyseret på kryds og tværs i adskillige bøger og rapporter. Arbejdet med at bruge medierne, at udtrykke sig igennem dem, er derimod sparsomt behandlet på dansk. Der findes for eksempel ikke mange danske lærerbøger i journalistik, og journalistikforskningen er endnu ret uopdyrket. Så her nærmer Ingemann sig faktisk en grænse for, hvad der sædvanligvis bydes på i medielitteraturens danske supermarked. Udover at være lærer på RUCs medieuddannelse er han uddannet som grafisk formgiver. Han er praktikeren som teoretiserer over sit fag. Målet med medieteorien i det perspektiv vil bl.a. være at opsamle, bearbejde og formidle de erfaringer, som udvikles i tilknytning til selve arbejdsprocessen. Inden for enhver medieuddannelse selvsagt et væsentligt projekt!

Ingemann mener ikke, at de grundlæggende konflikter i samfundet løses gennem en